

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 11.11.1959, sp. zn. 21 Co 737/59, ECLI:CZ:KSPH:1959:21.CO.737.1959.1

Číslo: 32/1960

Právní věta: K otázce obsahu smlouvy o převzetí hmotné odpovědnosti. Důsledky obecné odpovědnosti podle § 2 zák. č. č. 71/1958 Sb. a zvýšené odpovědnosti podle § 4 cit. zák.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 11.11.1959

Spisová značka: 21 Co 737/59

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

Předpisy: 71/1958 Sb.

§ 2

§ 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1960 sb. rozh.

K otázce obsahu smlouvy o převzetí hmotné odpovědnosti.

Důsledky obecné odpovědnosti podle § 2 zák. č. č. 71/1958 Sb. a zvýšené odpovědnosti podle § 4 cit. zák.

(Rozhodnutí krajského soudu v Praze z 11. listopadu 1959, 21 Co 737/59.)

Lidový soud civilní v Praze zamítl žalobu na zaplacení manka ve výši 4268,89 Kčs v podstatě z toho důvodu, že žalovaný nepřevzal písemně odpovědnost za svěřené hodnoty podle § 4 zák. č. 71/1958 Sb. za celou rozhodnou dobu, tj. za dobu od 1. 3. 1956 do 30. 7. 1956.

Krajský soud v Praze rozsudek soudu první stolice zrušil a věc vrátil soudu první stolice k dalšímu řízení a novému rozhodnutí.

Odůvodnění:

Podle správných zjištění soudu I. stolice pracoval žalovaný jako vedoucí prodejny žalobcovy na

základě smlouvy pracovní ze dne 22. 2. 1956 v době od 1.3. 1956 do 30. 7. 1956. Smlouvu o hmotné odpovědnosti podepsal až 26. 6. 1956 a při této příležitosti nebyla provedena inventura.

Správný je také názor soudu první stolice, že odpovědnost žalovaného je tudíž třeba posuzovat podle § 4 odst. 5 a § 2 zákona č. 71/1958 Sb. Jestliže totiž krátce před odevzdáním prodejny byla převzata písemně odpovědnost bez stanovení základu, ze kterého tato kvalitativně odlišná odpovědnost vychází, je třeba vycházet z odpovědnosti předchozí, pro žalovaného příznivější.

Soud I. stolice správně také posoudil, že je třeba se řídit zákonem č. 71/1958 Sb., třebaže jde o schodek, k němuž došlo před účinností cit. zákona, neboť § 19 cit. zákona výslovně ustanovuje, že podle tohoto zákona se posuzuje odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování založená písemnou smlouvou uzavřenou přede dnem nabytí jeho účinnosti, a rovněž podle tohoto zákona se posuzuje i stanovení náhrady škody za schodky zjištěné před účinností zákona, pokud o nich nebylo ještě rozhodnuto pravomocně soudem nebo pokud nedošlo k dohodě.

Písemnou formu smlouvy o převzetí hmotné odpovědnosti měl podnik dodržet již podle ustanovení vyhlášky č. 177/1955 Ú. l. Jde o normu kogentní a nikoliv jen pořádkovou, kterou bylo ustanovení § 2 odst. 1 vyhl. č. 201/1953 Ú. l., a proto jde k tíži podniku, jestliže ji nedodržel.

Správně také soud I. stolice usoudil, že za takovou „hmotnou odpovědnost písemně převzatou“ nelze považovat pracovní smlouvu ze dne 22. 2. 1956, třebaže má dovětek, že žalovaný „je si vědom toho, že celý podnik, jeho majetek i výrobní prostředky jsou socialistickým vlastnictvím a že je jeho povinností toto vlastnictví chránit a šetřit a upozorňovat na ty, kteří by je chtěli záměrně poškozovat nebo rozkrádat“.

Je-li odpovědnost za svěřené předměty a hodnoty pro zaměstnance značně tíživá, neboť odpovídá za schodek, který vznikl, pokud on sám neprokáže, že ho nezavinil, je třeba také přísně dodržovat formu převzetí této odpovědnosti. Znění dovětku smlouvy však nepoukazuje na závažnost takového převzetí odpovědnosti a jde jen o proklamaci obecně platné zásady a zdůraznění běžných povinností.

Pochybil však soud první stolice, jestliže žalobu bez dalšího prošetření zamítl.

Je třeba při každém rozhodnutí vycházet z § 1 zák. č. 71/1958 Sb., který dává klíč k porozumění dalším ustanovením zákona. Vyplývá z něho, že je v zájmu všech pracujících, aby ti, kdož majetek v socialistickém vlastnictví porušováním povinností z pracovního poměru poškozují, za způsobenou škodu odpovídali. Nelze proto dospět k závěru o tom, že žalovaný neodpovídá jen na základě zjištění a úvah, provedených soudem první stolice, nýbrž je třeba bedlivě v duchu § 1 zák. č. 71/1958 Sb. a § 59 o. s. ř. zjistit objektivní pravdu.

I když obžalovaný nepřevzal písemně odpovědnost podle § 4 citovaného zákona, přece jen jako zaměstnanec podniku, a to zaměstnanec, který ve svém odvětví měl mnohaleté zkušenosti, věděl o tom, jaké jsou jeho povinnosti, a měl se řídit povinnostmi uloženými pracovníkům státního maloobchodu příslušnými vyhláškami. Tyto povinnosti měl dodržet stejně, jako kdyby byl písemně odpovědnost převzal, a rozdíl je pouze v tom, jaká je jeho pozice v posuzování vzniklého schodku.

Rozdíl mezi odpovědností podle § 2 a § 4 cit. zákona je v tom, komu na vrub se přičte, jestliže v řízení vedeném podle zásad občanského soudního řádu s přihlédnutím k § 21 obč. zák. a § 1 zák. č. 71/1958 Sb. se v případě odpovědnosti podle § 2 cit. zákona neprokáže, že zaměstnanec škodu zavinil, a v případě odpovědnosti podle § 4 cit. zákona, že ji nezavinil. Je tedy i nadále na soudu v plné míře povinnost pátrat po tom, jak ke škodě došlo a kdo ji zavinil. V tom soud první stolice pochybil, neboť neměl se spokojit jen tím, že žalobce nic o odpovědnosti žalovaného za škodu netvrdil.

Základní pochybení je v tom, že si soud první stolice vůbec nevyslechl k důkazu žalovaného. Na tuto

výpověď nelze hledět jen jako na důkaz ve prospěch žalovaného, nýbrž je jí ve smyslu § 59 o. s. ř. potřeba k tomu, aby se přesně osvětlilo, za jakých okolností žalovaný pracoval, jaký byl provoz, kdo mu pomáhal, v čem měl nesnáze, jak je přemáhal atd.

Z výpovědi svědků plyne, že žalovaný se zařídil v provozovně jako v rodinném podniku, že vedení a obsluhu do značné míry přenechával svým rodinným příslušníkům a že rovněž administrativu mu vedla jeho manželka, resp. syn. Žalovaný měl být slyšen sám tím spíše, že podle předložených dokladů skutečně uznával, že je odpověděn za jistý jím samým stanovený schodek. Tak v zápise ze dne 11. 8. 1956 uvedl hned na počátku, že je sice pravda, že na provozovně byly nějaké nedostatky, které měly za následek manko, ale že manko činí méně. Bylo tedy třeba žalovaného vyslechnout o tom, jaké to nedostatky na provozovně měl, zda si byl vědom svých povinností plynoucích mu jako vedoucímu provozovny ve smyslu příslušných vyhlášek a jak tyto povinnosti plnil (např. přejímání zboží, odesílání peněz, kontrola, administrativa apod.), zejména též jak měl zajištěno, že jeho rodinní příslušníci, patrně neznalí dobře práce v pohostinství, při svém počínání v provozovně povinnosti uložené žalovanému k ochraně socialistického vlastnictví dodržovali.

Nepochybně bude také nutné zjistit nejspíše znaleckým posudkem, jaký schodek vlastně vznikl a v čem, aby bylo možno posoudit, zda žalovaný porušením svých povinností způsobil podniku škodu. Otázka výše schodku zatím při právním názoru soudu první stolice řešena nebyla, je však nutno se jí zabývat, protože k správnému názoru na počínání a odpovědnost žalovaného nepochybně přispěje také znalost výše schodku, který vznikl na provozovně za dobu od 1. 3. 1956 do 30. 7. 1956, v poměru k obratu, který na provozovně byl.

Bude patrně také nutno blíže zjišťovat otázku kvalifikace žalovaného a jeho zdravotního stavu.

Z těchto a dalších doplnění teprve bude možno vycházet při spolehlivém posouzení, zda žalovanému bylo prokázáno, že zavinil schodek a jaký, jakož i v jakém rozsahu ve smyslu tohoto ustanovení a § § 6 a 7 cit. zákona odpovídá.